

Turbo-kever vraagt meer aandacht

Een houthandelaar kan zomaar een ongenode gast in zijn voorraad hout of plaatmateriaal hebben zitten: de spinhoutkever. En het aantal besmettingsgevallen neemt toe. Jos Creemers (SHR) adviseert hen een systeem op te zetten om een eventuele aantasting zo snel mogelijk te ontdekken en zelfs te voorkomen.

Bij SHR in Wageningen meldden zich kort na elkaar een aannemer, een architect, een bestrijdingsbedrijf en een houtleverancier: allemaal over hetzelfde pand. In dit restauratieproject waren nieuwe meranti kozijnen geplaatst en een klein jaar later werden onderaan de kozijnen zaagsel en beestjes gevonden. Het bleek de spinhoutkever te zijn. Als er over schade door houtworm of boktor gesproken wordt, hebben de meeste mensen wel een idee hoe dat eruitziet. Omdat ze er zelf mee te maken hebben gehad of omdat er ooit in de familie- of kennissenkring over gesproken is. De spinhoutkever is wat dat betreft een vreemde eend in de bijt en

pakweg 25 jaar geleden kwamen we hem ook niet zo vaak tegen. Maar dat is de laatste jaren echt aan het veranderen. Bij determinaties en bij schadebeoordelingen zien we ze steeds vaker.

Weinig aandacht

Spinhoutkevers bestaan al net zo lang als de meer bekende houtwormkevers en huisboktorren, dus het is geen nieuwe soort of zo. Bovendien vormen deze kevers onderdeel van een grotere familie van veelal tropische kevers, waarvan sommige bekendstaan als belangrijke aantasters van vers hout en ook bamboe. Je zou zeggen: 'Een gewaarschuwd mens telt

voor twee!'. Toch heeft de spinhoutkever in ons land lang weinig aandacht gekregen. Het kan zijn dat het aantastingsbeeld, met ronde uitvlieggaatjes van 1 tot 2 mm teveel lijkt op dat van de gewone houtwormkever. De bestrijding van de aantasting van deze twee kevers was lange tijd gewoon hetzelfde en daarom had het ook weinig zin om ze van elkaar te onderscheiden.

Op het gebied van de plaagdierbeheersing (ongediertebestrijding) heeft echter de IPM-gedachte sterk postgevat. Bij Integrated Pest Management is het belangrijk dat je goed weet met welk probleem je te maken hebt, want dan kun je het beter aanpakken - en

Uitvlieggaatjes in randen van schoor in (nieuwe) eiken constructie.

Foto's: SHR

Spinhoutkever op robinia (spint).

liefst geen biociden gebruiken. Maar wat maakt de spinhoutkever dan zo speciaal?

Turbo-kever

De spinhoutkever is eigenlijk een turbo-kever. Alles in hun leven is gericht op snelle uitbreiding. Als larven zitten ze in loofhout-spint, dat veel zetmeel moet bevatten, anders leggen de kevers er geen eitjes op. Of het nou massief hout is, bijvoorbeeld eiken, of houtachtig plaatmateriaal zoals triplex: het maakt ze niets uit. Met de tijd gaat de voedingstoestand van hout ook nog eens achteruit, dus moet het hout zo vers mogelijk zijn. Die voorkeur voor voedselrijke omstandigheden maakt dat ze hun levenscyclus kort kunnen houden. In onze streken is die cyclus meestal ongeveer één jaar. Dat is duidelijk korter dan de gewone houtworm (gemiddeld twee à drie jaar) en de huisboktor (gemiddeld drie tot vijf jaar) die we hier ook kennen. Hun korte leven draagt bij aan een snellere verspreiding.

Onbewust

Hoewel spinhoutkevers redelijk goed kunnen vliegen, wordt de aantasting vooral verspreid via verplaatsing van reeds aangetast hout. De kevers blijven namelijk meestal in de buurt van het stuk hout waar ze uit zijn gekropen omdat ze 'weten' dat dit goede uitgangspunten biedt voor hun ontwikkeling. Een bestrijdingsbedrijf deed recent een intern onderzoek naar aanvragen in de buurt van eerdere klanten. Daaruit bleek dat het bij uitgevoerde behandelingen tegen huisboktor regelmatig voorkwam dat er korte tijd later ook aanvragen kwamen uit de omringende bebouwing.

Bij behandelingen tegen de spinhoutkever was dat helemaal niet het geval. Waar de huisboktor zich blijkbaar al via de natuurlijke weg naar andere gebouwen had verspreid, voordat ergens alarm werd geslagen, moet de spinhoutkever incidenteel en onbewust zijn binnengebracht met reeds aangetast hout of plaatmateriaal.

Opslag en transport

In opslagplaatsen van hout en plaatmaterialen, waar sommige volumes wellicht een aantal jaren blijven liggen, kan die onopgemerkte aanwezigheid tot grote problemen leiden. Niet alleen verliest de bewuste voorraadpartij zijn waarde, ook worden van daaruit andere partijen geïnfecteerd, die vervolgens naar de klant gaan zonder dat de besmetting al zichtbaar is. Die klant staat ongeveer een jaar later weer op de stoep, maar niet voor een volgende order.

Leveranciers van plaatmaterialen zeggen vaak dat in het geleverde materiaal geen (spinhout)kevers kunnen hebben gezeten omdat de platen tijdens de productie onder hoge druk en temperatuur met lijm geperst zijn. Dit kunnen de insecten die er op dat moment in zitten niet overleven. Op zich klopt dat, maar wat ze dan vergeten, is dat dit proces geen enkele preventieve werking heeft. Gedurende elke fase ná de productie in bijvoorbeeld Zuid-Amerika of Zuidoost-Azië kan er (nieuwe) besmetting plaatsvinden. Dus tijdens de opslag bij de productie, het transport naar de houthandel of bouwmaterialenhandel, de opslag aldaar, het transport naar de gebruiker (bijvoorbeeld een aannemer) en de opslag bij de gebruiker.

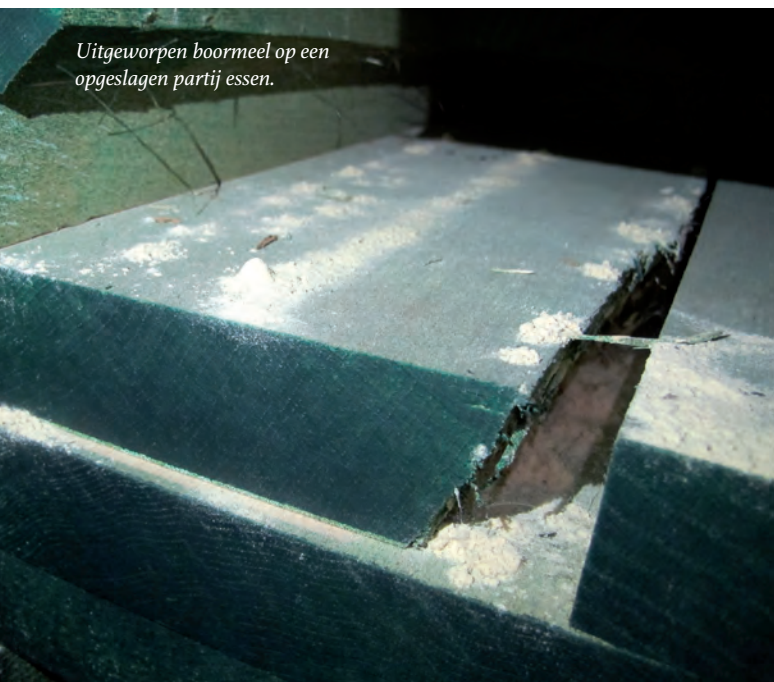
Eikenhout

Om dergelijke ongewenste verspreiding met aangetast hout te voorkomen, moet het probleem eerst serieus worden genomen. Zo kreeg H. Huyskamp's Fijnhouthandel in Zwolle ermee te maken omdat in de verkoop het aandeel van eiken steeds toenam en er bovendien vaker spint aan het geleverde hout zat, een risicofactor als het om spinhoutkever gaat. De klachten kwamen niet direct van klanten, waaronder meubelmakers, maar van de klanten-van-de-klanten die de meubels hadden gekocht. In overleg met onder andere SHR heeft H. Huyskamp's Fijnhouthandel een systeem opgezet om eventuele aantasting zo snel mogelijk op te merken en om deze zelfs tegen te gaan.

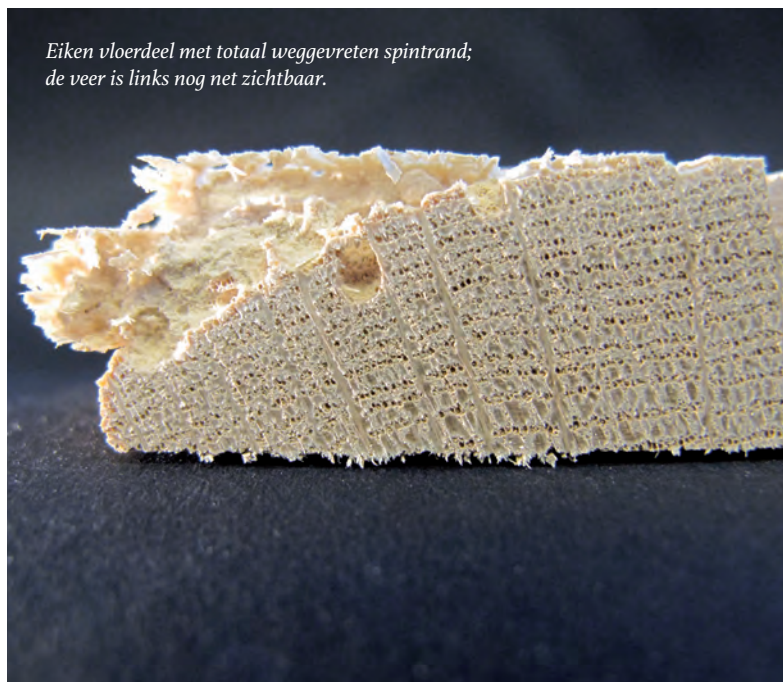
Voor verschillende houtbedrijven heeft SHR op aanvraag een workshop gegeven over het herkennen van schade door houtaantastende insecten, zodat hun medewerkers nu beter weten waar ze op moeten letten en wanneer ze moeten handelen. In Zwolle zijn al partijtjes apart gezet. Met een beetje meer aandacht zijn problemen dus ook te voorkómen en dat klinkt mij als gediplomeerd plaagdierbeheerser en IPM-fan als muziek in de oren.

Restauratieproject

In het restauratieproject met de meranti kozijnen bleek, op grond van onder meer het aantastingsbeeld en de timing van de bouwfasen, dat de ongewenste gast al in de kozijnen moet hebben gezeten toen deze op de bouw geleverd werden. Dat is het verraderlijke aan de spinhoutkever. Waar en wanneer de besmetting dan heeft plaatsgevonden, is in dit geval echter niet meer te reconstrueren. ■

Uitgeworpen boormeel op een opgeslagen partij essen.

Eiken vloerdeel met totaal weggevreten spintrand; de veer is links nog net zichtbaar.